

Zin en onzin van gisten in geitenvoer

Tekst en foto's: Frank de Vries

Het gebruik van gisten voor een betere penswerking en voedervertering bij melkvee wordt al meer dan 25 jaar bestudeerd. Bij melkgeiten staat dergelijk onderzoek nog in de kinderschoenen. Het Franse bedrijf Lesaffre deed samen met voederbedrijf Agrifirm een praktijkproef met levende gisten op het geitenbedrijf van de familie Raymakers in Asten. Wat leverde dit onderzoek op?

Het onderzoek naar de werking van gisten bij dieren startte met de bestudering van de werking van gedode gisten, bijproducten van de alcohol-industrie. De laatste jaren is echter gebleken dat gisten levend moeten zijn om echt effect te hebben op de pens. Eerst was de gedachte dat gisten uitsluitend effect hebben bij pensverzuring. Nu is ook bekend dat pensbacteriën positief worden beïnvloed door gisten, waardoor de verteerbaarheid van voedingsmiddelen in de pens beter wordt. En dat zorgt op zijn

beurt voor een verhoging van de melkgift. In de melkveehouderij maken diverse bedrijven al jaren gebruik van gisten, terwijl andere melkveehouders juist afhaken omdat ze geen effecten zien. Dat leren diverse veeteeltforums. Het gebruik bij melkgeiten staat nog in de 'startblokken'.

Schothorst

Wilfried van Straalen, hoofd rundveecluster van Schothorst Feed Research, weet dat in 'grote lijnen' het werkingsmechanisme van

Mengsel met gisten wordt verdeeld in de voermengwagen.

Stalopstelling met proefgroep (met gisten) en controlegroep (zonder gisten).

gisten bij geiten niet anders is dan bij melkkoaien. Van Straalen: "Wij hebben geen onderzoek gedaan naar gisten in de voeding van melkgeiten, daarom kunnen we niets zeggen over de effectiviteit bij geiten." In zijn algemeenheid wil Van Straalen wel kwijt dat je gisten kunt zien als een mogelijkheid om je productie en efficiëntie van je voerrantsoen te verbeteren. "Er zijn geitenbedrijven die 'ermee weg lopen', terwijl anderen geen effecten zien."

Mespuntje kan niet werken

Toxicoloog Guillaume Counotte van de Gezondheidsdienst voor Dieren in Deventer kijkt totaal anders tegen gisten in het voer aan: "Ik kan me niet voorstellen dat levende gisten een meetbare positieve werking hebben op de pens van een melkgeit. Melkgeiten worden fors gevoerd ten opzichte van het pensvolume en zitten regelmatig tegen een pensacidose aan. Dat wil je natuurlijk voorkomen. Maar ik kan me niet voorstellen dat een mespuntje gisten dat pensvolume van zo'n 20 tot 30 liter echt kan beïnvloeden." Bij melkvee helpen levende en ook dode gisten volgens Counotte ook nauwelijks. "Het enige is dat gisten soms specifieke spoorelementen bevatten en die kunnen voor een gunstig effect zorgen."

Voederindustrie

"Bij een goede samenstelling van een geitenrantsoen heb je geen extra gisten nodig", is de stellige overtuiging van Corine in 't Anker, productmanager geiten bij ForFarmers Hendrix. Zij vindt dat een geitenhouder bij pro-

blemen met pensacidose bij zijn melkgeiten met het totale rantsoen moet gaan sturen en het dan niet alleen moet zoeken in gisten. ForFarmers heeft wel enkele voeders in het assortiment waar levende gisten in verwerkt zijn: bijvoorbeeld in transitievoeders en in Preventie-mineralenkuur als geiten ziek zijn geweest. "Wij adviseren deze voeders toe te passen bij specifieke stresssituaties waarin gisten kunnen helpen de pens gezond te houden." Nutritionist Rob Wientjes van Agrifirm weet dat gisten zuurstof wegvangen uit de pens. Wientjes: "Bacteriën die celwanden afbreken kunnen niet tegen zuurstof, dus met het wegvangen maak je het pensmilieu geschikter voor celwandafbraak." Daarnaast, aldus Wientjes, stimuleren gisten de afbraak van melkzuur in de pens, waardoor een te grote pH-daling voorkomen wordt. Dat resulteert in een betere penswerking, beter verteerde mest en een hogere voerefficiëntie.

Praktijkproef Janneke's Hoeve

Op het geitenbedrijf 'Janneke's Hoeve' van Rinie Raymakers uit het Brabantse Asten is samen met het Franse bedrijf Lesaffre een proef met levende gisten gedaan. Raymakers las in de media over gisten en kreeg zodoende interesse om er op zijn eigen bedrijf mee te gaan experimenteren. Zijn 500 melkgeiten tellende koppel staat al enkele jaren aan de top met 1.520 kg melk per geit per jaar. Najaar 2012 werden op zijn bedrijf twee vergelijkbare groepen van 38 melkgeiten samengesteld (op basis van de melkcontrole van 5 oktober 2012). Alle geiten waren meer

dan 250 dagen in lactatie. De twee groepen werden links en rechts van de voergang (zie foto) geplaatst. Na de indeling kreeg de proefgroep 10 gram Optisaf-product, dat wil zeggen 1 gram pure levende gisten (Actisaf), terwijl de controlegroep geen gisten kreeg. Het dagrantsoen van beide groepen bestond uit 0,6 kg grassilage, 0,4 kg hooi, geschat 0,2 kg stro en 2 kg krachtvoer. Omgerekend betekent dit circa 1 kg droge stof uit het ruwvoer en 1,8 kg uit brok. De gisten werden als topdressing gemengd met het krachtvoer in een voermengwagen en daarna verdeeld langs het voerhek.

Resultaten

De proef strekte zich uit over drie melkcontroles in de periode van 5 oktober tot 7 december 2012. In die periode waren de gemiddelde melkcontrolecijfers van de controlegroep (zonder gisten) als volgt: 2,40 kg melk, 3,79% vet en 3,48% eiwit. In de proefgroep (gistengroep) waren deze cijfers 2,79 kg melk (+16%), 4,17% vet (+10%) en 3,73% eiwit (+7%). Daarnaast werd een verhoogd melkcelgetal gemeten in de proefgroep: 1.464 (+9%) gemiddeld over drie melkmalen tegen 1.337 bij de controledieren. Geitenhouder Raymakers vindt de resultaten van deze kleine praktijktest op zijn bedrijf zo positief dat hij besloot om alle geiten dagelijks 1 gram levende gisten door het krachtvoer te geven. Volgens hem 'kan het prima uit': voor de 500 dieren totaal bedragen de kosten 11 euro per dag. Raymakers: "Als ik dagelijks 25 kg extra melk heb, ben ik al uit de kosten, en zoals de cijfers nu liggen lukt dat zeker." 🍷

